

РЕЦЕНЗИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА „ДЕТСКИТЕ ЯСЛИ В ПОДКРЕПА НА РОДИТЕЛИТЕ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ЗДРАВΟΣЛОВНИ НАВИЦИ НА ДЕТЕТО” ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНА И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН „ДОКТОР” В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7 „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ“, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.4 ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ“

АВТОР: Диана Нейчева Гроздева - Фотева
НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: Доц. Катя Генова Егурузе, д.оз.
РЕЦЕНЗЕНТ : Проф. д-р Елена Шипковенска, дм

На основание Заповед № Р-109-590/ 22.12.2021 г. на Ректора на МУ-Варна, съм определена за външен член на Научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема " Детските ясли в подкрепа на родителите за формиране на здравословни навици на детето" на ас. Диана Нейчева Гроздева - Фотева, докторант на самостоятелна подготовка към МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна, Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Здравни грижи“.

Кариерно развитие на кандидата

Ас. Диана Нейчева Гроздева - Фотева се дипломира като „*Медицинска сестра – детски профил*“ в Полувисш медицински институт „ Проф. д-р Ненчо Николаев“- Варна през 1990 г.

Има придобита магистърска степен /2000 г./ по специалност „*Административен и здравен мениджмънт*“ във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“.

Защитава втора магистърска степен по специалност „*Управление на здравните грижи*“ през 2013 г. във ФОЗ, Медицински Университет – Варна.

От 1990 до 1996 г. е работила като медицинска сестра в Отделение за недоносени деца в МБАЛ - Добрич.

От 1996 г до 2005 г. е преподавател в Медицински колеж, Добрич, след което до 2006 г. е била преподавател в Медицински колеж, Варна.

От 2006 г. до 2018 г. е работила като преподавател в МУ „Проф. д-р П.

Стоянов“ – Варна, Факултет „Обществено здравеопазване“, Катедра „Здравни грижи“. От 2018 г. е избрана за асистент в същата катедра, в която работи и до сега.

От 2018 г. е докторант на самостоятелна подготовка в Катедра “Здравни грижи“ ФОЗ, Медицински Университет – Варна.

Взема участие в три Научно-изследователски проекта.

Ползва руски език.

ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Общият обем на работата е 176 стр., разпределени както следва: Литературен обзор; Цел, задачи и методика на изследването; Резултати и обсъждане; Изводи, Заключение, Приноси и Препоръки.

Работата съдържа 40 фигури, 4 таблици и 6 приложения.

Няколко предпоставки определят **актуалността** на труда:

-медицински – свързани с разкриване възможността за повишаване на здравните знания и навици на децата в ранното детство, тъй като навиците имат важно значение за здравето, образованието и житейската реализация на личността.

-организационни – показващи до каква степен приложените програми оправдават очакванията на хората.

-научни - допълват празноти в изучаването на здравословните навици на децата, посещаващи детска ясла.

Литературен обзор

Направеният от дисертантката научен обзор е добре структуриран, с акцент върху историческите аспекти на развитието на организираното отглеждане на деца; световният и нашият опит в организираната грижа за децата; развитие на детските ясли в България; нормативна уредба и ролята на медицинската сестра при формиране на здравословни навици на детето до 3 годишна възраст.

Анализирани са 182 литературни източника, от които 81 на кирилица и 101 на латиница.

Особено ценни раздели от обзорната част са тези, които са посветени на нерешените въпроси, споделените предизвикателства, както и на потенциалните възможности за бъдещи проучвания. Направените изводи са добра база за планиране на проучването.

Цел и задачи

Дефинирането на целта и задачите в отделните направления е подходящо. Целта на труда „Да се проучи и анализира ролята на медицинската сестра в детската ясла за формиране на здравословни навици на децата, съвместно с родителите и да се разработят подходи за

подобряване на взаимодействието между медицинската сестра и семейството» е ясна и конкретна.

Методологията е описана подробно и точно. Формулирани са четири изследователски хипотези, дефинирани са прецизно предметът и обектите на изследването. Разработен е адекватен на целта и задачите дизайн на проучването, включващ комбинация от качествени и количествени методи.

От дескриптивните статистически методи за категорийни променливи са използвани абсолютен брой и относителен дял на случаите, а за количествените променливи: средна аритметична и стандартно отклонение.

От аналитичните статистически методи са използвани: Метод на Колмогоров - Смирнов за проверка на формата на разпределението; χ^2 (Хи- квадрат) и корелационен коефициент на Спирман за оценка на връзката между количествени променливи с разпределение, различно от нормалното и за изследване на корелационни връзки между две променливи, измерени в рангова скала. При приложението на аналитичните статистически методи за критично ниво на значимост е прието 0,05 (95% гаранционна вероятност).

Обработката на данните е извършена с SPSS v. 20.0 for Windows.

Оценка на собствените проучвания:

За постигане на поставената цел, авторката идентифицира три фокуса на проучване:

1. *Медицински сестри, практикуващи в детски ясли*, разположени на територията на град Варна –49 лица, които са 31.5 % от списъчния състав на медицинските сестри, работещи в детските ясли в гр. Варна..
2. *Родители на деца до 3 годишна възраст*, посещаващи детски ясли в град Варна –844 лица, които са 41.6 % от родителите на децата, посещаващи детска ясла в гр. Варна..
3. *Деца до 3 годишна възраст*, посещаващи детска ясла –844 лица, които са 41.6 % от децата, посещаващи детска ясла в гр. Варна.

В глава „Резултати и обсъждане“ дисертантката представя обширен сравнителен анализ на своите виждания по разглежданата тематика, с тези на други автори работили по проблема. Направен е важен извод, че в детските ясли трябва да се работи по общоприета единна методика за формиране на здравословни навици. По този начин могат да се обединят усилията на медицинските сестри, да се обменя опит между тях и те взаимно са си помагат. Този подход има за цел да реализира малките промени в начина на живот на децата. Концепцията предполага, че малките промени са много по-добри и могат да бъдат лесно усвоени и поддържани в поведението на децата. Авторката доказва, че за

правилното изграждане на здравословни навици в детето, родителите се нуждаят не само от обучение, но и от съвместно обсъждане на възникнали проблеми с медицинската сестра.

Резултатите са подкрепени с високоинформативен табличен и графичен материал.

Като цяло обсъждането е насочено към необходимостта от целенасочено действие за формиране на здравословни навици на децата, съвместно с родителите. Тази глава е най-творческата част от дисертационния труд. В нея авторката убедително доказва своя опит и ерудиция по представената проблематика и при изготвянето на «Модел за изграждане на здравословни навици в детската ясла».

Направените *изводи* са ценни, защото дават основа за бъдещо правилно изграждане на здравословни навици в детската ясла.

Съгласна съм със справката за *приносите*, представена от докторантката. Дисертационният труд има теоретико-познавателни и практико-приложни приноси, част от които имат оригинален характер:

1. Компетентно и в критичен аспект са разгледани световният и нашият опит в организираната грижа за децата, включваща действия за формиране на здравословни навици в ранна детска възраст.
2. Осъществено е много добро планирано задълбочено проучване, с подробно и коректно описание на отделните етапи на изследване и с подходящ инструментариум за това.
3. За първи път в страната е направено проследяване на статистически достоверен контингент деца в ранна възраст, относно формиране на здравословни навици.
4. Изследвана е готовността на медицинските сестри в детските ясли да участват в обучение на родителите, както и готовността на семейството да се обучава, с оглед подобряване на хигиенните навици на децата.
5. Доказано е подобро ниво на овладяване на здравословните навици от децата в ранна възраст при споделени грижи – медицинска сестра - родители.
6. Предложен и разработен е авторски Модел за изграждане на здравословни навици в детската ясла чрез по-ефективно взаимодействие на медицинската сестра и семейството.

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на дисертационния труд и съдържа в себе си най-съществените резултати и изводи от проучването.

Във връзка с дисертацията са представени 3 публикации, в които дисертантката е самостоятелен или водещ автор. Изготвено е едно научно съобщение, изнесено на конференция в чужбина. Представените трудове съдържат отделни части от разработения материал.

Лични впечатления

Нямам лични впечатления от ас. Диана Гроздева, нито участие в съвместни проекти и публикации.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Необходимо е обобщаване и популяризиране на данните от дисертацията под формата на монографичен труд, с цел формиране на научнообосновано мнение за ползите от координираните дейности на семейството и медицинските сестри при формиране на здравословни навици на децата в ранна възраст.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд показва възможността на дисертанта да поставя научна теза, да предложи комплексен методически инструментариум за нейното изследване, коректно да подбере и обработи първичен материал, да направи статистически достоверни изводи и да посочи конкретни стъпки за решение на проблема.

Всичко посочено в рецензията ми дава основание да гласувам „положително“ и убедено да препоръчам на почитаемите членове на Научното жури, да гласуват положително за присъждане на научната и образователна степен "Доктор " на ас. Диана Нейчева Гроздева - Фотева " в професионално Направление 7.4 „Обществено здраве“ и научна специалност „Управление на здравните грижи“, за нуждите на Катедрата по „Здравни грижи“, Факултет по обществено здравеопазване, Медицински университет, Варна.

София, 23.01.2022г.

РЕЦЕНЗЕНТ:
/Проф. д-р Е.Шипковенска, дм/